

Mültecilerin Kentte Ötekileştirilmesi: Kamu Politikasının Yoksunluğu Kente Karşı Suç Mudur?

Atahan DEMİRKOL*

Öz: Bu çalışma, mültecilerin kentsel mekânlarda ötekileştirilmelerinde kamu politikasının yoksunluğunu ve bu olgunun kente karşı bir suç olup olmadığını kavramsal bir şekilde tartışmaktadır. Kent mültecileri, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından özellikle 2000'li yılların başından itibaren desteklenen kampsızlaştırma politikasının sonucu olarak, kampa kıyasla daha insani ve normal gündelik yaşam deneyimleri sunan kent mekânlarında uluslararası koruma altında bulunmaktadır. Son on yılda giderek artan bir eğilim gösteren kent mültecisi istatistikleri, kentin mülteciler açısından bir uyum fırsatı mı ötekileştirme aracı mı olduğu sorusunu da gündeme getirmektedir. Türkiye'nin de 2011 yılından bu yana deneyimlemekte olduğu Suriye iç savaşı kaynaklı mülteci göçünün bir sonucu olarak, Göç İdaresi Başkanlığı'nın 2025 yılı itibarıyla Türkiye'deki 2,3 milyon Suriyeli mültecinin %98'e yakını kentlerde ikamet etmektedir. Bu durum özelinde, eldeki çalışma kentin bir ötekileştirme mi uyumlaştırma aracı mı olduğunu tartışmakta ve bunu kentsel kamu politikası ile kente karşı işlenen suç kavramı ekseninde yapmayı amaçlamaktadır. Çalışma, ötekileştirmenin kent mültecilerine yöneldiği durumda kamu politikasının yoksunluğunun kente karşı işlenen bir suç olarak ele alınabileceğini ve kamu politikasının yoksunluğunda kentsel mekânın bir uyum aracından ziyade ötekileştirme alanı olduğunu ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent Mültecileri, Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler, Kentsel Politika

Exclusion of Refugees in Urban Areas: Is the Lack of Public Policy an Offense Against the City?

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, ademirkol@aku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7185-5781

Makale geliş tarihi : 15. 04.2025
Makale kabul tarihi: 12.12.2025

Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt 35 (2026) – Sürekli Yayın
Makale No: CYYD-2026-05, Yayın Tarihi: 06 Mart 2026, e-ISSN: 1300-1825

Abstract: *This paper examines whether refugees' otherness in urban spaces, within the framework of public policy, constitutes an offense against the city. Urban refugees, as a consequence of the decampment policy, particularly advocated by the United Nations High Commissioner for Refugees since the beginning of the 2000s, reside in urban areas under international protection, enjoying more humane and normal daily life experiences compared to those in camps. Over the last decade, particularly, the trend of urban refugees has increased, prompting researchers to question whether urban areas offer opportunities for integration or serve as tools of exclusion for refugees. As a result of the Syrian civil war outbreak in 2011, Türkiye has been experiencing Syrian refugee migration, and as of 2025, there are 2.3 million Syrian refugees, of whom nearly 98% are residing in urban areas. In the wake of this situation, this research aims to discuss whether urban space serves as a tool for integration or exclusion, with a focus on public policy and offenses against the city. Our research ultimately asserts that the lack of public policy can be considered an offense against the city in the case of exclusionary practices against refugees in urban spaces, and urban spaces are more often exclusionary rather than harmonization tools.*

Keywords: *Urban Refugees, Syrians under Temporary Protection, Urban Policy*

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Article Type: Research Article

Bu makaleye atıfta bulunmak için (To cite this article): Demirkol, A. (2026). Mültecilerin Kentte Ötekileştirilmesi: Kamu Politikasının Yoksunluğu Kente Karşı Suç Mudur?, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 35(2026), CYYD-2026-05, ss.1-28.

Giriş

Kentsel mekân, ötekileştirme ve uyum konularında hem çözümün anahtarı hem de problemin temel soru işareti olarak karşımıza çıkabilir. Bu durumda kent, bu iki rolden hangisinin mekânıdır? Cevaplanması gereken bu sorunun detaylı incelenmesi için eldeki çalışma, kamu politikasını ve daha ziyade kentsel kamu politikasının yoksunluğunda mültecilerin ötekileştirilmesi meselesini sorgulayıcı bir araştırma sunmaktadır. Araştırma, bu sorgulamayı yaparken de kentteki ötekileştirmeye sebep olduğu ileri sürülen kamu politikası yoksunluğunun kente karşı bir suç olup olmadığını tartışmayı amaçlamaktadır.

Kentsel mekân, heterojen toplumsal grupların bir arada varlığını temsil eden bir habitus olarak okunduğunda mekânsal gerilimlere sahne olabilmektedir. Kentsel mekân bu yönüyle yaşayan, gelişen, fiziksel ve

bilişsel duyuyla hissedilebilen -örneğin koklayabildiğiniz, dokusunu görebildiğiniz- bir mekân deneyiminden ibarettir. Böylece bir ekosistem olarak içinde yaşayanlarla birlikte kendisi de devinim içinde olan kent mekânının hem bütünleştirici (Oner vd., 2021) hem de ayrıştırıcı etkisi birçok farklı pratikte karşımıza çıkabilmektedir. Örneğin, çelişen çıkarların yansımasından oluşan kent tanımı (Şengül, 2009), mevcut yerleşikler ile yeni yerleşimciler arasındaki etkileşimi nasıl yönetmektedir? Sosyal içermenin karşıtlığına işaret eden ötekileştirme, yabancılaştırma veyahut Sibley'nin (1995) ifadesiyle şeytanlaştırma kentin yeni misafirleri olan kent mültecileri için hangi sosyolojik düzlemde tatbik edilmektedir? Bu araştırmada ele alınacak soru da aslında bu çerçevede ortaya çıkmaktadır. Kentsel mekânda ötekileştirme hangi pratik ve sebeplerle ortaya çıkmaktadır ve ötekileştirmeye karşı kamu politikasının yoksunluğu, kente karşı işlenen bir suç olarak değerlendirilebilir mi? Bu bağlamda kamu politikası, kentsel ölçekte bu sorunların ve muhtemel kente karşı suçların önlenmesinde veya çözümünde nasıl bir rol oynayabilir?

Kamu politikası, gelişen ve kapsayıcılığı artan tanımıyla birlikte çevreden dirençliliğe birçok alanı kapsar hale gelmiştir. Özellikle Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2015 yılından itibaren uygulamaya sokulan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ve 2018 yılında imzalanan Mültecilere İlişkin Küresel Mutabakat (*Global Compact on Refugees*) ile kentlerin sadece fiziksel değil toplumsal olarak da dirençli hale getirilmesi anlayışı önem kazanmış ve yerel yönetimlerin dikkatini çekmiştir (Göçoğlu ve Göçoğlu, 2025; Kale ve Erdoğan, 2019). 17 SKA'dan birisi olan SKA-11, Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar amacını kurgularken nüfusun ve yerel demokrasinin önemini de vurgulamaktadır. Bununla birlikte SKA-10, eşitsizliklerin azaltılmasında iyi göç politikalarının uygulanmasının da altını çizmektedir (UNDP Türkiye, 2024). Toplumsal değişimin yansımalarına içkin olarak değişip dönüşebilen kentsel mekân ve dirençli kentler (Karmaz, 2021), kentlerde sadece altyapı değil sosyolojik bir kurumsallaşma gücüne de ihtiyaç olduğunu göç politikalarının reaktif yapısından mustarip olan Türkiye'de özellikle 21. yüzyılın ilk çeyreğine yaklaşırken gözler önüne sermiştir.

Öyle ki göç dalgalarıyla birlikte kentlerde artan nüfus, hem kentsel hizmetlerin görülmesinde plansızlık kaynaklı sorunlara hem mekânsal planlamada denetimsizlik sonucunda gecekondulaşma ve çöküntü bölgelerinin oluşmasına hem de toplumsal karşılaşmaların ve özellikle yerel ekonomik sorunların gün yüzüne çıkması halinde yerleşikler ve dışarıdan gelenler gerginliğine yol açma potansiyeline sahiptir (Küfeoğlu, 2022). Nitekim Türkiye'nin göç politikasındaki reaktif gelenek ve göçü başlı başına

bir mesele olarak almaktan ziyade iç ve dış politika için bir araç haline getirme yönündeki eleştiriler (Kaya, 2020; Kırdım ve Demirkol, 2021), göç yönetiminde Türkiye'nin hem yerel hem ülke çapında planlama eksikliğini de tartışmaya açmaktadır. Bu tür bir plansız kent mülteciliği deneyiminde, kentsel mekânın hem ayrıştırıcı hem de birleştirici mekanizmaları içermesi sebebiyle uyum ve entegrasyonda da bir tehdit ve aynı zamanda fırsat olarak ele alınabileceğini vurgulamak gerekir. Gerçekten de kent mültecileri, ötekinin yeni yüzü olarak hem mekânın toplumsal yaşantısında hem de ekonomik sektörlerinde kendini görünür kılmaktadır. Bu görünürlüğün yine kentsel mekân içerisinde ev sahibi topluluğun çeşitli uygulamalarıyla disipline edilmesi ise, ötekileştirmenin oluşumundaki en net göstergelerden birisidir (Saraçoğlu ve Bélanger, 2021). Mahalle ve kent mekânının ayrıştırıcı, gözden (merkezden) uzaklaştırıcı pratiklerle disipline edilmesi, kent mültecilerinin deneyimlediği ötekileştirme ve dışlanma olgularını beslemektedir.

Bir kamu politikası alanı olarak, aslında planlanamayışın bir sonucunu işaret eden Türkiye'de kent mülteciliği deneyimi, Kale'nin (2017) de ifadesiyle "mülteci koruma krizine" dönüşmüştür. Ancak bu koruma plansızlığı çerçevesinde kimin, kime ve neye karşı korunacağı da belirsizlik içerisinde kalmıştır. 2011 yılından itibaren Türkiye'nin artan mülteci ev sahipliği kotası içerisinde kentsel alanda başlayan toplumsal gerginlikler, zamanla ekonomik tartışmalara, milliyetçilik temelli itirazlara ve mülteci karşıtı radikal söylemlere kadar uzanmıştır. Bu kapsamda eldeki çalışma, kuramsal bir tartışma yöntemini benimseyerek, plansız mülteci entegrasyonu eleştirilerine yeni bir pencere daha açarak, plansızlığın, daha açık bir ifadeyle kamu politikasından yoksunluğun, kent mültecilerinin ötekileştirilmesine sebebiyet vermesiyle kente karşı bir suç olup olamayacağını irdelemektedir. Bu amaçla çalışmanın ilk bölümünde ötekinin oluşumu ve kentsel gerilim arasındaki ilişki yer duygusu ve yersizlik yazını üzerinden incelenmektedir. İkinci bölüm, kentsel mekândaki gerilimlere farklı boyutlar üzerinden bakışları derlemekte ve üçüncü bölüm, kamu politikası ile plansızlık arasındaki ilişkiyi derinleştirmektedir. Dördüncü bölümde, kamu politikası, ötekileştirme ve kent mülteciliği üçgeni arasındaki rabıta tartışmaya açılmaktadır. Sonuçta çalışma, kamu politikası yoksunluğunun kentsel mekânda mültecilerin ötekileştirilmesine yol açarak kente karşı işlenen bir suç olduğunu ileri sürmektedir.

1. Ötekinin Ortaya Çıkışı: Kentsel Gerilimi Çözümle(yeme)mek

Tarihsel bir bakışla, bireyin toplumsal olarak varlığından itibaren öteki oluşumunun gözlenebildiği ileri sürülebilir. Tarihin her döneminde ve safhasında muhakkak ki birileri için ötekiler bulunmuştur. Ancak bundan ziyade öteki kavramı sosyolojide ve özellikle kent sosyolojisinde köklü bir tartışma sahasına sahiptir. Yunan şehir devletinde (*polis*) yabancı toplumsal grubunun oluşması ve bunların hem sosyal statü hem de haklar bakımından vatandaşlardan ayrı bir yere koyulmasıyla başlayan, sonrasında ise özellikle ulus-devletin ortaya çıkışından bu yana milliyetçilik, millet ve ulus bilinci, vatandaşlık ve öteki-beriki-diğeri-yabancı kavramlarına ilişkin tartışma mevcut literatürde birçok açıdan ele alınmıştır. Özgürleştirdiği ileri sürülen Almanya Orta çağ kentlerinin aksine, Yunan polislerinde vatandaş tanımlamasının cinsiyetçi kısıtlaması ve vatandaş-yabancı ayırımı demokratikleşme ve özgürlük bağlamında çelişki yaratmaktaydı. Bu çelişki, Mackenney (1989) tarafından 1980'lerin sonunda ileri sürüldüğünde de gündelik hayatta kentin ötekileştirici yüzü olarak çoktan gözlemlenebilir bir haldeydi.

Yabancılıkla başlayan bu gerilim, modern kentleşme döneminde yeni bir boyut kazanmıştır. İsaetli bir şekilde Elias ve Scotson (1994) tarafından gösterildiği gibi, örneğin bir mahallede yerleşik bulunan nüfus dahi bölgeye yeni taşınan bireylerle, o zamana kadar kendi mahallelerinde kendileri ürettiklerini iddia ettikleri refahı paylaşmak istemeyip, dışarıdan gelenleri öteki olarak etiketleyebilmişlerdir. Sosyal adaletin yaşadığı en büyük gerilimlerden birisi olan bu tür kategorik dışlama (Young, 1990), toplumsal karşıtlıkların derinleşmesine de zemin hazırlamaktadır. Her ne kadar Bauman (2013) tarafından akışkan kimlik (*liquidity*) argümanları ileri sürülerek kimliklerin geçişkenleştiği bir post-modern dünya tahayyülü savunulsa ve göçün vatandaşlığın çöküşü olarak gündemde kalacağını iddia eden görüşler olsa da (Benhabib, 2018: 125) göçün ve özellikle mülteciliğin, öteki oluşumundaki katalizör etkisi azımsanmayacak derecede olmuştur. Ötekinin oluşumunda yerleşikler ve yeni gelenler arasındaki gerilim, mülteciler konu olduğunda çok daha fazla kabullenememiş ve mekânı paylaşamama pratiklerine gebe olabilmektedir (Toruńczyk-Ruiz et al., 2024).

Öteki kavramını mekânın varlığından ayrı değerlendirmek mümkün değildir. Ötekiliğin oluşumu, neredeyse her disiplin ve kavramsal çerçeve içerisinde bakıldığında ait olunan mekânın farklılaştığına ilişkin doneler

barındırır. Örneğin bir yabancıya öteki derken, sizin sahibi olduğunuzu düşündüğünüz mekânla yabancı arasında bir aitlik farklılaşması kurarsınız. Benlik ve yabancılık, özünde mekânsal aidiyeti barındırır. Farklılaşmanın benlik iddiasından ileri geldiği, benlik iddiasının ise mekâna olan bağ ile kurulduğu ileri sürülebilir. Nitekim Yi-Fu Tuan da birçok eserinde topofiliyi (*topophilia*) insanla yer (*place*) arasındaki aşkın bağ olarak tanımlarken, bireyin ancak yere olan bağıyla var olabildiğini ifade etmektedir. Zira burada açılması gereken bir nokta da, bireyin dünyaya geldiği mekânı kendinden bağımsız bir kararla seçmemesi ve sonrasında kendini o mekânla var etmesi ve mekân üzerinden ötekileştirmeyi oluşturması, kendi içerisinde bir çıkmazı da doğurur. Birey, kendi mekânını ancak ebeveynlerinden ileri gelen bir kararla oluşturur ve bu mekânı kendi kararından ileri gelmeyen bir şekilde sahiplenir.

Dahası, fiziksel boyutun ötesinde de bir öteki var edilebilir. Bir başka örnekte ifade edilebileceği gibi, şeytani (*deviant*) bir kültüre ait olduğu iddia edilen ötekinin aslında aynı kültürel kodlara sahip olmadığı, dolayısıyla bu mekânın paylaşımında *persona non grata* ilan edildiğini görebiliriz. Tüm bu farklılıkların varlığı, ötekinin toplumsal inşasında rol oynarken, aidiyet ve bağlılık gerilimini de gündeme getirmektedir. Nitekim göçmenlerin kentteki ötekiliği, demografik, kültürel, spiritüel, etnik, ekonomik ve toplumsal birçok değişkenin farklı ağırlıklarda bir araya gelmesiyle ortaya çıkabilir. İş piyasalarına girişte yaşanan ekonomik bariyer ve kimlik tartışması dahi ekonomik ve toplumsal güvenlik boyutlarıyla kentsel hayata yansiyarak ötekileştirme olarak kendini var eder. Bu şekilde oluşturulan öteki, etiketlenerek bir aidiyet tartışmasının içine çekilir. Tüm bu ötekiliğin altında ise doğal olarak duygular vardır.

Duygular, kent sosyolojisi ve insancıl coğrafya (*humanistic geography*) alanlarında insan ile yer ve mekân arasındaki bağın keşfedilmesi açısından en heyecan verici unsurlardır. Bireylerin içinde buldukları yapıyı çevre ile kurdukları ilişkinin aşıkartlığı, o yere bağlanma pratikleri ile ortaya çıkmaktadır. Yi-Fu Tuan (1972) tarafından topofili, bir diğer ifadeyle, yere duyulan aşk olarak adlandırılan bu duygular bütünü, bireylerin deneyimlediği ve aidiyetlerini oluşturdukları en güçlü bağların başında gelmektedir. Bir yerde öteki varsa, muhakkak *buradaki* de bulunuyor demektir. Buradaki, ötekiyi var ederek kendi aitliğiyle kurduğu ilişkiyi karşı tarafı etiketleme yoluyla var etme yoluna gitmektedir. Bu tür bir buradaki ve öteki oluşumunu en görünür şekilde irdeleyebileceğimiz konu, şüphesiz yer (*place*) kavramıdır. Bireylerin ile yer arasındaki eşsiz bir ilişkiyi ifade eden ve bireylerin yer ile aralarında kurdukları duygusal bağı vurgulayan yer duygusu (Demirkol, 2022:

40), ötekiliğin varlığı gibi, karşıtı olan yersizlik ile ilişkili en önemli kavramdır. Bireylerin bir yere nasıl bağlandığını ve ait olduğunu ifade eden yer duygusuna göre yaşanmışlıklar ve deneyimler, duysal etkileşimler (koku, ses, görüntü vb.), hatıralar ve kolektif bellek gibi unsurlar yer duygusunu şekillendirir. Örneğin, bireyler, bir yeri ev değil, yuva olarak tanımlamaya başladıklarında orada olumlu bir yer duygusundan bahsedilmiş olur. Yalnızca olumlu anlamları barındırmayan yer duygusu, benzer şekilde olumsuz hissiyatların bütününe bir yere yönlendirilmiş olmasıyla da açıklanabilir.

Yer ve mekân (*space*) arasında yapılan ayırım da asıl olarak yer duygusunun çizdiği çerçevede anlaşılmaktadır. Yerin anlaşılmasında temel öneme sahip olan mekân, temelde yer ile ayrışma noktasında duygusal perspektife yer verir. Duyguların veya hissiyatların şekillendirmediği bir konum olarak uzayda bulunan mekân, oraya duyulan hissiyatların, aidiyet ve bağlılıkların gelişmesiyle yer olarak adlandırılır. Mekânın deneyimselliğini reddetmeyen Relph, yerin özgün değerinin mekânsal olarak insan deneyimlerine ve eylemlerine müdahale edebilme gücünden ileri geldiğini savunmaktadır (Relph, 2015; Seamon ve Sowers, 2008). Yerin tanımında insan deneyimlerine, yaşanmışlıklara, hissiyatlara ve kolektif belleğe yapılan bu vurgu, yer ile birey arasındaki ilişki biçimi olan yer duygusunun nasıl kurulduğunu ortaya çıkartmakta ana temaları oluşturmaktadır. Öyle ki, tecrübeler ve deneyimler, Tuan'ın (1975) da dikkatini çekmiştir. Bir bireyin dünyayı algılama biçimi halinde tanımlanabilecek olan deneyimler (Tuan, 1975: 151), o bireyin yer içinde var olmasını da ifade etmektedir. Nitekim Tuan (1977: 183) da yer duygusunu ortaya koyarken deneyimlerin önemine vurgu yapmaktadır. Yeri ev/yuva olarak tanımlayan Tuan, bu tanımlamayla yerin güvenli ve bağlanmış duygular bütünüyle oluşturulmuş bir konum olduğunu doğrulamaktadır (Cresswell, 2004: 24). Dolayısıyla yer, anlamını kazanmakta bireylerin o yere atfettikleri değerlerin bütünü ve o yere ilişkin duyguların toplamından beslenmektedir (Tuan, 1979).

Yer ve yer duygusuna ilişkin verilen bu kısa giriş sonrasında, yersizliğin kentsel perspektifte anlamını ve tezahürünü tartışmak gerekmektedir. Yer duygusu (*sense of place*) ile ilişkilendirilecek yersizlik kavramı, yer duygusunun tanımına Edward Relph (1976) tarafından yöneltilen karşı yaklaşım ile irdelenmektedir. Bu perspektiften bakıldığında yer, Relph için özgün değerleriyle ve barındırdığı duygusal bütünlüyle bir araya gelerek oluşmuş deneyimler ağıdır demek yanlış olmayacaktır. Yersizlik fenomeni ise, bununla bağlantılı olarak, yere ait olan görünümünün ve algıların standartlaşarak yerin önemini kaybetmesi şeklinde tezahür etmektedir (Relph, 1976). Bireyin yere ait olması, o yerle kurduğu ilişki biçimine bağlıdır.

Stokols ve Shumaker (1981) tarafından türetilen yer bağımlılığı (*place dependence*) kavramı ve yere bağlılık (*place attachment*) ve Cox ve Mair (1988) tarafından sıkça kullanılan ve geliştirilen yerel bağımlılık (*local dependence*) kavramları yer aidiyetine ilişkin süreci anlamakta yol haritaları sunmaktadır. Yer bağımlılığı, bireylerin spesifik bir yerde kendi ihtiyaçlarını karşılayabileceklerine ilişkin bir bağımlılığı ifade ederken, yere bağlılık ise fonksiyonel ve pragmatik bir süreçtir. Örneğin bir yerde iş imkânları, eğitim fırsatları vb. gibi pragmatik, rasyonel ve fonksiyonel sebeplerle bağımlı kalmak, yer bağımlılığı değil yere bağımlılık ile ifade edilmektedir. Yerel bağımlılık ise, sosyal ilişkiler ile yer arasındaki etkileşimi ifade etmektedir. Sosyal ilişkilerin üretilme alanı olan yerler, bağımlılığın da üretildiği ve sürdürüldüğü alanlar olmaktadır.

İster yer bağımlılığı olsun ister yere bağlılık veya yerel bağımlılık adlarıyla sınıflandırılınsın, bireyler ile yer arasında kurulan duygusal, fonksiyonel, rasyonel ve pragmatik bağlar yer duygusunun unsurlarını oluşturur. Bu oluşum esnasında üretilen deneyimler ve hissiyatlar yer duygusunun güçlenmesini sağlar. Soyuttan somuta geçtiğimiz bu aşamada, yer duygusunun kentlerde tezahürünü canlandırmak işlevsel olacaktır. Örneğin, belirli bir şehirde yaşayan bir kişi için o şehir, kolektif belleğini dolduran, olumlu veya olumsuz deneyimlere sahip olduğu, duygusal bağlarını içeren ve hissiyatlarını görsel, işitsel, dokunsal tüm duyularıyla inşa ettiği yeri ifade edebilir. Bunun kısa özeti ise, o şehrin o birey için yuva olarak tanımlanmasıdır. Ancak, diğer bir taraftan o şehir ile hiçbir bağı olmayan bir kişinin o şehre yönelik hissedeceği boşluk, orayı yer olarak değil mekân olarak algılamasından ileri gelmektedir. Tam da bu somutlaştırma içerisinde yersizlik, kentlerdeki kimliksizleşme, aidiyet kaybı ve boşluk hissi olarak tanımlanabilecektir.

Yersizlik, kent ölçeğinde birden farklı şekilde tezahür edebilir. Mekânsal dönüşümün anlamını ve hissiyatlarını yitirmesi ve duygusuz yerlerin oluşması, hatıraların ve deneyimlerin tekrar üretilmeyeceği veya kesintiye uğrayacağı bir travmanın yaşanması, kente gelen yeni paydaşların (*newcomers*) kentin daha önceki yer duygusuna ve özgün unsurlarına değiştirici müdahalelerde bulunması ve nihayetinde, kurumların işlev ve anlamını yitirerek kentsel kurumsuzlaştırmanın ortaya çıkması. Özetle, yerli mi yersiz mi olduğumuzun cevabını vermekte başvuracağımız yer duygusu, yersizlik kavramını tamamlayıcı (*complementary*) bir teorik çerçeve sunmaktadır. Bu bağlamda düşündüğümüzde yersizlik, bir nevi kökünden ve yer ile olan duygusal bağından kopuşu temsil etmektedir.

2. Kentsel Mekândaki Yabancılık Gerilimlerine Bakış

Doğa, mekân ve toplumsallık arasındaki ilişkide, yaşayan bir organizma olarak ele aldığımız kentsel mekân şüphesiz ki bir biyoçeşitliliği de yansıtmakta. Şengül (2009) tarafından ileri sürülen kentsel çelişki kavramı, aslında bugün kent mültecileri ve yerel halk arasındaki gerilimleri adlandırma ve anlamlandırmada anahtar bir kavram oluşturmaktadır. Kentte farklı politik ve ekonomik faydaların peşinden koşan sınıflar, çelişen çıkarların bir arada ortaya çıktığı bir mekânın oluşmasına zemin hazırlar. Kentsel çelişki, mülteciler bağlamında düşünüldüğünde ise kent mültecilerinin kentten beklentileri ve kent mekânı ile kurdukları ilişkilerin, kentin yerel nüfusunun beklentileri ile ilişkileri arasındaki çelişkiyi açıklamakta yardımcı olabilir. Bu kentsel çelişkinin ışığında ekonomik, demografik, ideolojik, toplumsal ve siyasal birçok hususun gündelik yaşam pratiklerini oluşturduğu ve bunların sergilendiği kentsel mekân, bazen bir eritme potasından beklenen alışımı çıkartamayabilir. Kentin çelişen çıkarları arasındaki mücadele, örneğin yerel ekonomik mücadeleler, yerel sınıfsal hak mücadeleleri ve mekândaki aidiyet/sahiplik mücadeleleri, kent içinde heterotopik bir unsur olarak yabancılığı ön plana alabilir. Kent mültecileri özelinde diğer yabancı ve göçmen gruplar açısından da farklı bir durum oluşmaktadır. Kent mültecilerinin, kamplarda ikamet eden mültecilere veya kentteki gönüllü göçmen gruplara göre en büyük farkı ve belki de dezavantajlı oldukları durum yerel iş gücü piyasalarına erişim ve giriş süreçlerindeki engeller ve zorluklardır. Bu konuda yazında genişçe bahsedilen husus, kentsel mekân içerisinde hayatta kalma mücadelesiyle baş başa bulunan mültecilerin özellikle sermayenin emek sömürüsü, düşük ücret, siyasal haklardan yoksunluk gibi unsurlarıyla da karşı karşıya kaldığını ileri sürmektedir (Baban vd., 2017; Bélanger ve Saracoglu, 2020; Bélanger ve Saraçoğlu, 2022; Danış, 2018; Tümtaş, 2018). İş piyasalarına entegrasyon ve girişle ilgili politikalar, göçün ve özellikle kent mülteciliğinin yönetiminde belki de en önemli yeri tutmaktadır (Akar ve Erdoğan, 2019; Tumen, 2023).

Mültecilerin kentsel mekânda plansız bir başıboşluk ve yalnızlıkla karşı karşıya kaldığı yaşam mücadelesi alanı, hayata tutunma derdinde kitleleri karşı karşıya getirerek büyük bir gerilimi tetiklemektedir. Geçim, hayatta kalma ve ekonomi arasındaki ilişki, yabancıların piyasaya girişi ve politikasız/denetimsiz ortamlarda ucuz iş gücü maliyeti olarak yerli iş gücünü piyasa dışına itmeleri sebebiyle bu karşıtlığı ortaya çıkartmaktadır. Kayıt dışı istihdam ve ekonominin artışında suçlu gözükken mülteciler, yerel işçilerin ücretlerinin düşmesinde, işsizlik oranlarının yükselmesinde ve gelirin

azalmasında ana aktör olarak gündeme gelmektedir. Kentin özgürleştirici ortamından ziyade yok edici girdabını deneyimleyen mülteciler için iş gücü piyasalarına erişim bir refah tartışması değil, bizatihi hayatta kalma mücadelesi halindedir. Bu sebeple güvencesiz koşullar, düşük ücretler ve sömürüye açık çalışma ortamları, gündelik yaşamı kotarma derindeki mülteciler için oldukça tercih edilebilir hale gelmektedir. Bu durum ise, yerel iş gücünün kıyaslama sonrası el değiştirmesine, bir başka deyişle, yabancı ve madun mültecilerin yerli ve güçlü işçi sınıfına tercih edilmesine sebep olmaktadır. Sermaye, plansız ortamın doğurduğu fırsatı kentsel mekânda değerlendirerek kendi kârını maksimize etmekte ama toplumsal uyum ve huzurun temelini dinamit yerleştirmekten çekinmemektedir.

Kentin yabancıları, Altıntaş'ın (2018: 258) da ifadesiyle “dışarıdan gelen” olarak kendi yabancılıklarını hem toplumsal hiyerarşide hem de mevzuatta yaşamaktadır. Hiç şüphesiz ki mevzuatla sağlanan geçicilik statüleri ve dahi kamu politikaları ile kamuoyu söylemlerinde vurgulanan misafirlik ve ev sahipliği ifadeleri, yerel halkın toplumsal olarak mültecilere karşı tutumunu etkileyen unsurlar arasındadır (Babül, 2024; Kırmızıgül, 2019: 90). Mültecilerin ve göçmenlerin geçicilik ile ait olamamalarına yönelik vurguların altlığı muhakkak ki mekânsal bir uzamdaki gerilimi de işaret etmektedir. Mekânın paylaşımına ilişkin sorunlar, mültecilerin mekânda sayıca fazla olmasından ziyade görünür olmasından ileri gelmektedir. Mekândaki görünür varlıklarıyla tüm kötülüklerin müsebbibi olarak görülen mülteciler ve göçmenler (Sarıoğlu, 2019), aynı zamanda sembolik mekânları işgal etmeye çalışan yerleşimciler olarak da algılanabilmektedir. Mekânın kaybı endişesi, bu anlamda kentsel gerilimi ve ötekiye karşı algıyı besleyen bir diğer unsur olarak ortaya çıkmaktadır (Saraçoğlu ve Bélanger, 2018). Ancak mültecilerin ve göçmenlerin kentsel mekândaki ötekileştirilme pratikleri sadece ekonomi ve toplumsal hiyerarşi olarak gruplanamaz. Bunun yanında eğitimde, sağlıkta ve diğer kamusal hizmet alanlarında da ötekileştirmenin kentsel mekân pratiklerinden beslendiğini söylemek yanlış olmayacaktır (Gölcü ve Dağlı, 2017). Bu sebeple de Türkiye özelinde mültecilerin varlığı, Suriyeli mülteciler açısından siyasal, toplumsal ve ekonomik güvenlik alanlarıyla da ilişkilendirilmiştir (Karaman, 2022). Bununla birlikte, özellikle üçüncü bir ülkeye yerleşim, vatandaşlık veya geri dönüş yollarının tamamen belirsiz olması sebebiyle ortaya çıkan gelgit hem mültecileri hem de vatandaşları arada bırakmış ve olumsuz etkilemiştir (Gökarkınel ve Secor, 2020).

Göçün kentsel ve çok boyutlu bir mesele olduğu, içinde barındırdığı yönetsel ve ilişkiyel dinamiklerin etkilendiği aktörlerin çeşitliliğinden

anlaşılabilir (Penbecioğlu Savran ve Demirkol, 2024). Göçmenlerin genellikle kümелendiği düşük yaşam ve konut maliyetine sahip dar gelirli mahalleleri (Savran ve Sat, 2019), kentte oluşan mekânsal ayrışmayı derinleştirmektedir. Bununla birlikte yerel iş piyasalarına girişte yaşanan çıkar çatışmaları, eğitim ve sağlık alanlarındaki karşı karşıya gelmeler ve toplumsal kamusal mekânda sık yaşanan karşılaşmalar da bu etkiyi artıran faktörler olabilmektedir. Mekânsal mücadeleler, yerel ve uluslararası topluluklar arasında da gerilim ve çıkar çatışmalarını doğurabilmektedir (Saraçoğlu ve Bélanger, 2019). Kentsel mekân sadece bir ilişkiler bütünü değil, yere aidiyet ve bağlılığa ilişkin hissiyatların hem fiziksel hem de bilişsel dünyada bir araya getirildiği farklı uzamların kesişimini içermektedir. Özellikle göçmen grupların eklenmesiyle karşıt duyguların ve durumların bir araya geldiği bir mekâna dönüşen kent (Ulubay ve Önal, 2022) hem toplumsal kabulün hem de ayrışmanın ana unsuru olabilmektedir.

3. Mülteciliği Planla(ya)mamak: Kamu Politikası Kentsel mi Merkezi mi?

Mülteci yönetimindeki planlamanın hangi katmanlarda yapılması gerektiği göç araştırmaları tarihçesinde de farklı uygulama dönemlerini işaret etmektedir. Merkezi planlamalardan yerel entegrasyon politikalarına doğru yaşanan dönüşüm, göçün bugün yerel yönetimler güdümüne daha çok alınması gerektiğini ve yerelden üretilen politikaların harmonize edilmiş bir merkezi politikaya bağlanmasına olan ihtiyacı vurgulamaktadır. Gerçekten de hem giriş bölümünde vurguladığımız SKA'ların yerel yönetimler vurgusu hem de Mültecilere İlişkin Küresel Mutabakat'tın yerel yönetimlere entegrasyon konusunda attığı önem, göçün yerelden, yerelde bile kent ölçeğinin ötesinde mahalle gibi en küçük birimlerden yönetişimini ön plana çıkarma arzusunun bir yansımasıdır. Burada yerel yönetimlerin oynayacağı önemli rollerden birisi de mültecilerin gündelik yaşamına yönelik politikalar üretip gündelik yaşantıyı düzenleyecek önlemler almalarıdır (Irgil, 2022).

Bilinmektedir ki entegrasyon, mülteciler için kente vardıkları anda başlayan ve daha ziyade yerleştikleri mahalde ortaya çıkan bir süreç olacaktır (Seethaler-Wari, 2018). Ancak yerelde göç hususunda kamu politikası planlama durumunun iki tehlikeli boyutu vardır. Birincisi, yerelde yapılan planlamalar teknik ve bilgi eksiklikleri sebebiyle yetersiz, hatalı ve sorunlu olabilir. İkincisi, yerelde yapılan planlamalar bir merkezi planın bütüncüllüğüyle birleştirilmediğinde, ülke sathında birbirinden kopuk, plansız planlar ortaya çıkabilir. Plansızlık içerisinde mevcut sorunlara *de facto*

politikalar üreterek çözüm aramaya çalışan yerel yönetimlerden ziyade, kendilerine sınırları çizilmiş ve uyumlu üst politika alanları belirlenmiş, gerekli bütçeleme ve idari kapasiteyle donatılmış yerel yönetim birimleri ancak ve ancak kentte ötekileştirmenin ve mülteci/göç entegrasyonunun çözümünde rol oynayabilecektir (Altıok ve Tosun, 2018). Planlamanın da teknik bir yaklaşımın ötesinde siyasetle iç içe bulunmasının planlama süreçlerine getireceği başarı tam olarak bununla ilişkilidir (Keleş, 2015: 267). Yetki devri yapılarak politika üretimi ve uygulamasında ön plana atılan yerel yönetim birimlerinin gerekli finansman imkânlarıyla bezenmemesi ise, mülteciler açısından hizmetlerin sunumu ve politikaların uygulanmasında rassal bir durumu ortaya çıkartacak ve tabana yayılmış bir etki alanını ortaya çıkartamayacaktır (Łukasiewicz vd., 2023). Nitekim Türkiye'nin kronik bir planlama sorunu olarak şehir planlaması, genellikle ussal temelden yoksun ve sadece şehrin fiziksel imarına yönelik belgeler olarak algılanagelmıştır (Keleş, 2016b: 221). Türkiye Cumhuriyeti'nin önemli idari miraslarından olan ve kentleşme politikalarının temel yapı taşlarını oluşturan Kalkınma Planları (Keleş, 2016a: 83), her ne kadar Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) kapatılmasıyla zarar görmüş bir yapıda olsa da kalkınmada ve planlamada eşgüdümün, bir diğer ifadeyle, yönetişimin sağlanmasında önemli bir araç olarak kabul görmüştür. Ancak son iki Kalkınma Planı haricinde incelendiğinde, göç yönetişimine ilişkin detaylı bir yol gösterici ilke bulunmamaktadır. Onuncu Kalkınma Planı, göçü yalnızca iç göç olarak ele alırken, On Birinci ve On İkinci Kalkınma Planları dış göçü “göçle gelen nüfusun kentle uyumunun sağlanamaması, yaygın işsizliğe ve yoksulluğa neden olabildiği gibi sosyal kesimler arasında gerilime, aidiyet ve güven duygusunun zedelenmesine, suç oranlarının yükselmesine, sosyal gruplar bazında mekânsal ayrılmaya neden olabilmektedir” ifadeleriyle ele almakta, ancak bu sorunla başa çıkılmasına yönelik detaylı politikaları ortaya koymaktan uzak kalmaktadır.

2011 yılından itibaren gündemde kalan Suriye göçü kaynaklı kent mülteciliği olgusu, sınır ülkelerle birlikte neredeyse tüm Avrupa'yı da etkilemiştir. 2014 yılı ve sonrasında sayıları bir milyonun üzerine çıkan sığınmacılar, Avrupa'da yeni bir güvenli nokta bulma arzusundayken, yerel yönetimler ve kentler hem bu acil durumun gerektirdiği insani yardım koşullarını ve desteğini hem de konaklama ihtiyaçlarını karşılamayı aynı süreçte yerine getirebilmekte oldukça zorlanmış ve toplumsal gerilimlerin önüne geçmekte de kısıtlı kalmıştır (Oliver vd., 2020). Ashında Suriye göç dalgasıyla başlayan insani krizin yaşanmasından önce ve hemen o yıllarda, 2010'ların başında, kent mülteciliğinin ve dolayısıyla mültecilerin kamplardaki doğa-dışı yapay durumda uzun süreli ikametlerinin insancıl

olmayışı ve buna karşın kentlerde korumalı ancak hayatın doğal akışına uygun şekilde barınmalarının sağlanması gerektiğine yönelik anlayış tartışmaya açıktır. Bu doğrultuda söylenebilir ki kent mülteciliği tartışmaları 2020'lere özel değil, geçmişini olan ve uzun süreli mültecilik statüsünün sonuçları üzerinden gündeme getirilen bir konu olmuştur (Sanyal, 2012). Ancak, böylesine bir geçmişe sahip olmakla birlikte bugün isabetli bir politika uygulanarak çözümlendiğini söylemek, mümkün değildir. Türkiye için yerel yönetimlerin göçmen ve mülteci politikalarını üretme ve uygulamadaki temel zorluklardan birisi de bu konuda yasal yetkiye sahip olmamaları ve merkezi bütçeden bu konuda bir pay almıyor oluşlarıdır (Lowndes ve Polat, 2022; Şiriner Önver vd., 2022). Her ne kadar Türkiye örneğinde bu yasal ve mali engeller bulunsun da küresel ölçekte bazı belediyelerin mülteciler konusunda yerel düzenlemelerin dışına çıkarak uluslararası hukuku temel aldıkları durumlar görülmektedir (Oomen, 2021).

Yerel yönetimlerin politik duruşlarındaki farklılıkların da mülteci ve göçmen entegrasyonuna etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Göçün yerelde planlanması demek, her zaman olumsuz göç yönetişimi politikalarının gündeme geleceği anlamını taşımamaktadır. Barcelona ve Milan örneklerinde oldukça pozitif etkisiyle ön plana çıkan yerel yönetimlerin politik duruşu (Bazurli, 2019), örneğin milliyetçi-yoğun Türkiye kentlerinde aynı etkiyi yaratmamaktadır. Bunun yanında Gaziantep ve İzmir gibi örneklerde yapılan incelemeler belediyelerin ve belediye başkanlarının mülteci politikalarında çok önemli bir belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır (Betts vd., 2021).

Göçün ve genel olarak insan hareketliliklerinin her katmandaki karmaşık yapısı, çok boyutlu politika ve çözüm önerilerini gündeme getirmeyi mecbur kılmaktadır (Güngördü ve Bayırbağ, 2019). 1960'lardan sonra kapitalist kentleşme modelleriyle Türkiye'nin gündemine giren göç ve kentsel politika meselesi (Bayırbağ, 2013), 2010'lardan itibaren yükselen kent mülteciliği gerçeği ile yabancıların kent içerisindeki uyum, bir arada yaşama, entegrasyon ve misafirlik gibi birçok farklı bakış açısıyla ele alındığı bir paradigmaya geçiş sağlamıştır. Bu geçiş ise, benzer yıllardan itibaren kamu politikasının göçmenler ve mültecilerin entegrasyonunda oynayacağı rolü tartışmaya açmıştır (Jubilut, 2010: 47). Rasyonel kamu politikasından ziyade post-pozitivist kamu politikasının alanına girecek olan bu kamu politikası yapım sürecinde (Smith ve Larimer, 2018), yerel yönetimlerin özellikle mültecilerin ve göçmenlerin ev sahibi topluma uyum sağlamakta bir yumuşatma rolü oynaması beklenmektedir. Nitekim 1980'lerde ABD'de uygulanan federal mülteci politikaları ve bunların başarıları örnek olarak

verilebilir (Haines, 1982). Merkezi yönetimin planlamalarına ve politikalarına uygun bir şekilde iltica veya göçmenlik statüleri ile ilgili hukuki süreçlerin tamamlanması zarfında kent (Ferris, 2020), bu kişilerin toplumsal uyumunun sağlanması için doğal bir eritme potası (*melting pot*) görevini görebilecek yapıda olmalıdır. Dahası, bilimsel yöntemlere uygun hazırlanacak bir kamu politikası, şiddet mağduru olmuş veya travmatik süreçlerden geçerek ülkeye ve kentsel mekâna adapte olmaya çalışan mültecilerin ruh sağlıklarına da olumlu katkı sağlayacaktır (Fazel, 2018).

Kentsel kamu politikası aynı mekânı paylaşan kent mültecileri ve yerel halk arasında gerilimlerin yaşanmaması için en önemli araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Birçok araştırmada kamu politikası ve ekonomi arasında kurulan ilişki, mültecilerin sosyal ağlar ile iş bulması ve iş kurmalarının/girişimciliğin desteklenmesine vurgu yapmaktadır (Boenigk vd., 2021). Yine Amerika Birleşik Devletleri'nde 1980'lerin mülteci politikasındaki en önemli ve ilk adım, mültecilerin kendi kendilerine yetecek ekonomik gelişime sahip olmalarına yönelik kamu politikalarının üretilmesiydi (Haines, 1982: 174).

Türkiye'de yaşanan süreç ise, kente karşı işlenen suçların arasında sayıp sayamayacağımızı tartıştığımız, kentsel mekânda mültecilerin ötekileştirilmesi üzerinedir. Türkiye'nin göç tarihi açısından göç veren bir ülkeden göç alan ülkeye dönüşümü oldukça detaylı tartışılmıştır (Düvell, 2014; Kirisci, 2003). Ancak bu dönüşümün en önemli yapı taşı, 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı kaynaklı mülteci akınları olmuştur. Nisan 2011'de ilk Suriyeli mülteci kabullerinden bu yana geçen on beş yıla yakın sürede Türkiye tüm BM sisteminin gözü önünde büyük bir kamu politikası yapımı ve uygulaması, kent sosyolojisi, insan hakları, yerel ekonomi ve siyaset mücadelesi içerisinde kalmıştır. Resmi verilere göre 2,3 milyon (GİB, 2025), gayri resmi verilerde ucu açık ifade edilen Türkiye'deki Suriyeli mülteci sayısı düşünüldüğünde, Türkiye kadar yüksek nüfusa sahip bir ülkenin bile oransal olarak yaşadığı değişim ve demografik etkinin önemi anlaşılmaktadır. 2011 yılında uygulanan açık kapı politikasından başlayarak (Koca, 2015), sınırları açarak mültecileri gönderme tehdidine uzanan (Kırdım ve Demirkol, 2021: 1601) süreçte yaşanan politika değişimleri, yerelde mültecilere yönelik bakışı ve tutumu da etkilemiştir. Bununla birlikte ülke ekonomisinde yaşanan dönüşüm ve kötüye gidiş, mültecilerin karşısında konumlanan milliyetçi/sağ partilerin popülist söylemlerindeki artış, işsizliğin artışı mültecilerin sorumluluğuna yönelik tartışmalar, kentlerde yaşanan güvenlik temelli karşıt gerilimler ve mültecilerin güvenlik sorunu oluşturduğuna yönelik söylemler bir bütün halinde mülteci/yerel karşılaşmalarını sorunsal haline getirmiştir.

Tartışma: Ötekileştirme Kente Karşı Suç Mudur? Kentsel Kamu Politikası Bunu Nasıl Çözer?

Bu çalışma, özünde kentin yaşayan bir ekosistemi ifade eden biyolojik bir özne olduğuna dair görüşü benimsemektedir. Bu düşünce, yer duygusundaki insan ve yer arasındaki aşkın bağın biyolojik bir özne olarak ele alınmasından ileri gelmektedir. Nitekim bu düşünce yapısıyla kenti biyolojik bir özne olarak ele almak, duradan hareketle kente karşı suç işlenebileceğinin alt yapısını tartışmaya açmaya da imkân verecektir. Kendisine karşı suç işlenebilen yapı, sosyolojik olarak bir antiteye sahip olmalıdır. Kültürel varlıklara ve dünya mirasına karşı işlenen suçlarda görebileceğimiz gibi, sadece canlı olmasa da insanlık tarihinin canlılık içeren dönemlerine sahne olmuş, canlı varlıklarla etkileşimde bulunarak onlardan iz taşımakta olan, geçmişle bugün arasında cansız da olsa bir köprü kurarak şahsiyete sahip olan kültür mirasları -somut veya soyut olsun fark etmeksizin- kendisine karşı suç işlenebilecek hüviyeti haizdir. Bununla birlikte örneğin devlet, canlı bir varlık olmamakla birlikte sosyolojik olarak üretilmiş, teorik açıdan varlığı sabit ancak hissedilebilen ve atfedilen değerle var edilebilen bir şekilde kendisine karşı suç işlenebilecek bir başka antitedir. İşte kent, bu özelliklerle ele alındığında, kendisine karşı suç işlenebilecek bir yapı olmaya muktedirdir. Kentin tarihselliği, canlı ve cansız varlıklarla etkileşimi, inşası ve barındırdığı değerler -yer duygusu kısmında bahsettiğimiz üzere- onu biyolojik ve canlı bir unsur halinde bir ekosisteme evirmektedir. Böylelikle kent, barındırdığı tüm bu özelliklerle kendisine karşı suç işlenmeye açık ve bazen de bu suçlara karşı korunmasız bir şekilde ele alınmalıdır.

Nitekim kentin bir özne olarak tartışılmasında, Henri Lefebvre ve David Harvey de önemli düşünceler ortaya koymaktadır. Lefebvre (2015) tarafından da kent, toplumsal ilişkilerin üretildiği bir mekândır. Bu yönüyle kent, yaşayan bir biyolojik özneyi ifade eder. Nitekim kentin sadece bir konumdan ibaret olmayışı, içerisinde toplumsal biyolojik ilişkileri barındırması onun yaşayan bir özne olarak ön plana çıktığını göstermektedir. İşte burada, bireylerin kent hakkı da ortaya çıkar. Kent hakkı, özellikle mülkiyetten çok daha öte olarak Lefebvre (2015: 151) tarafından *sahiplenme* hakkı olarak da ifade edilir. Burada Lefebvre'in sahiplenmeyi mülkiyet ile ayırması, kentle birey arasındaki duygusal ilişkiyi de ifade etmektedir. Lefebvre gibi Harvey (2015: 43) de kent hakkını ele alırken, aslında kentin “insanın içinde yaşadığı dünyayı arzularına daha uygun hale getirebilmek için verdiği çabaların en tutarlısı ... ve en başarılısı” olduğunu söyler. Kent hakkı doğrudan çalışmamızın ana konusu içerisine girmemekle birlikte, kentin

Harvey ve Lefebvre tarafından da bir özne olarak ele alınmış olması, çalışmanın ana argümanı olan kent biyolojik bir varlıktır iddiasına ontolojik ve epistemolojik bir katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda kenti biyolojik bir özne olarak ele alarak, kendine karşı suç işlenip işlenemeyeceğini mültecilik bağlamında tartışmak mümkün olmaktadır. Nitekim kent hakkında ifade edilen kenti şekillendirme ve ona müdahale edebilme hakkı, kamu politikasının yokluğunda gasp edilen bir hak olarak ileri sürülebilir.

Bu çalışma boyunca ifade edildiği hallerden azade şekliyle göç ve göçmenlik, politikasızlık halinde bir tehdiye ve kentin şahsiyetine karşı bir suça dönüşebilecek niteliktedir. Peki bu suç nasıl ve neden oluşmaktadır? Suç mültecilik, suçlu mülteci midir? Bu tartışma içerisinde ele almaya çalıştığımız sırayla ötekileştirme, ötekinin oluşumu, kentte göçmenliğin gerilim alanları ve nihayetinde kentsel kamu politikası, cevap anahtarını oluşturan yaklaşımlardır. Kent, kırsal alanların barındırdığı homojenliğe kıyasla heterojen bir yapıyı ortaya çıkartır ve barındırır. Tüm bu heterojenlik farklı katmanlardan oluşur. Aslında her bir katman, birbirini olduğu gibi kabul etmemekte özgür olmakla birlikte kent yaşamı içerisinde bir kamusal düzende yaşamayı taahhüt etmiş ve buna uygun hareket etmektedir. Bu düzenin dışına çıkanlar yerel veya merkezi otoritelerce meşru güç kullanımı kapsamında cezalandırılmakta ve düzen tekrar sağlanmaktadır. Tarihselliği kentin varlığı kadar eski olmayan ulus-devlet yapısında kentlerde bir araya getirilmiş farklılıklar, ortak ülküler altında eritmeye çalışılmıştır. Öyle ki sanayi kentleşmesinin bir yansıması da burada kendini göstermektedir. Türkiye’de de ulus devletin kurulmasıyla birlikte merkezi planlamanın ürünü olarak kurulan bölgesel fabrikalar, yerel, bölgesel ve ulusal kalkınmayı hedefleyen araçlar şeklinde kurgulanmıştır. Bu fabrikaların kurulmalarıyla birlikte sanayileşmenin ürettiği göç dalgası -yoğunluklu olarak iç göç ancak dış göçü de yadsıyamayacağımız şekilde etkileyerek- kırdan kente ve ülke içinde göçe sebep olmuştur. Bu göçlerle yaşanan bir araya gelmeler, Türkiye’de ulus-devlet sonrası kentlerin yaşadığı ilk gerilimlerden olan yerleşik-yeni gelen kavgalarına da sahne olmuştur. Sanayi bölgesine dönüşen alanlarda yerleşik olan nüfus, yeni gelen göçmen işçileri bazı durumlarda kabullenmekte zaman kaybetmiş, bu süreçte tartışmalar ve gerilimler yaşamış ancak nihayetinde ulus-devlet kimliği altında ülkenin sanayi kalkınması çabalarının ışığında bu gerilimlerin büyük çoğunluğunun üstesinden gelmiştir. Mübadiller ve Bulgaristan Türklerinin geriye göçü ile yaşanan süreçlerde ise kentlerde büyük kargaşalar yaşanmamış ve ulus-devlet bütünleşmesi etkisini burada da göstermiştir. Ancak 2011 yılında başlayan Suriye göç dalgası, Türkiye göç ve kent tarihinde en yoğun yabancı etkisini tecrübe ettirmiş ve artan bir etkiyle kent mültecilerini oluşturmuştur. Kentsel alana yerleşen yabancı, ulus-devlet

kimliği dışında tanımlanmış olan, hukuki tanımlaması ise uzun bir süre nihai olarak yapılamayan Suriyeliler, geçicilik ve kalıcılık arasında kentlerde belirsizliğe hapsolmuş durumdayken, yerel halk da kabullenme, uyum sağlama ve idare etme arasında kaybolmuştur. İşte bu durumda suç ve suçlu mülteci ve mültecilik değil, kamu politikasının yoksunluğudur.

Türkiye’de kent mültecilerine ilişkin yaşanan en önemli tartışmalar ve gerilimler güvenlik, yerel ekonomi ve vatandaşlık olarak siyasal sürece dahil edilme etrafında yaşanmıştır. Ancak bu üçü arasında yerel ekonomide yaşanan yerel iş gücü kayıpları, ücret düşüşleri ve işsizlik sorunları temel tartışma konularını oluşturmuştur. Bu dürtülerle hedef haline gelen kent mültecileri ise, ötekileştirmenin odak noktasına alınmış, ensar-muhacir anlayışından ev sahibi-misafir bakış açısına geçilmiştir. Misafirin sınırlı yetki ve hakları ile ev sahibinin hiyerarşik üstünlüğünü kentsel mekânda temsil eden bu yaklaşım, ötekileştirmenin teorik alt yapısını oluşturmuştur. İşte bu noktada kente karşı işlenen suç ötekileştirmeye sebep olma suçudur.

Kamu politikasının amacı, toplumsal sorunların çözümünde uygulanacak yol haritalarını girdi ve çıktılarla tartışarak bir süreç halinde ele almak ve nihayetinde bu sorunları çözmektir. Bu denklem içerisinde, yaşayan bir özne olan kentin yeni yerleşikleri ile mevcut yerleşikleri arasındaki ekonomik, toplumsal ve demografik gerilimleri çözümlenmek de kamu politikasının, dolayısıyla, politika yapıcılarının ve uygulayıcılarının en tabii sorumluluğudur. Kamu politikası aracının kentsel ölçekte kullanım araçları arasında bulunan belediye meclisleri, kent konseyleri, il özel idareleri ve yerel sivil toplum kuruluşları ile baskı grupları, anlamlı ve amaçlı bir şekilde bir araya getirilerek işlevselleştirilmedikçe, kentsel kamu politikasının ötekileştirmeyi önleyecek pratikler geliştirmesi imkânsız olmaktadır. Nitekim Türkiye’de yaşanan süreç de bu şekilde gelişmiştir.

2011 yılından 2014 yılına kadar modern göç yönetim mekanizmasından yoksun kalan Türkiye Cumhuriyeti, 2016 yılına kadar da Suriyeli mültecilerin çalışma izinleri ve prosedürleri ile ilgili düzenlemeyi yapmaktan geri kalmıştır. Ülke siyasetinde muhacir mi, göçmen mi, geçici mi kalıcı mı olduğu anlaşılabilen Suriyeliler karşısında yerel gündemin de kafa karışıklığı içinde olması toplumsal uyum ve kabul ile ötekileştirme arasında belirli belirsiz pratiklerin yaşanmasına sebep olmuştur. Merkezin plansızlığı, yerele sirayet etmiş ve yerel sivil toplum örgütlerinin kısmi çabalarıyla katkı vermeye çalıştığı toplumsal uyum ile sosyal yardım ve destek çalışmaları bir kamu politikası aracına dönüşmemiştir. Bu durum içerisinde hayatta kalma mücadelesi veren kent mültecilerinin yerel ekonomiye çoğunlukla kayıt dışı

entegre olması, ekmek kavgası geriliminin başlangıcını tetiklemiştir. Hayatta kalma dürtüsü içerisinde ne iş olsa yaparız algısıyla yola çıkan kent mültecileri, yasal düzenlemelere dönüşmüş bir kamu politikası yoksunluğu içerisinde ucuz iş gücü ve siyasal haklardan yoksun bir yedek iş gücü ordusu olarak sermaye sahiplerinin gözü önünde belirmiş ve yerel iş gücüne düşük maliyetli ve kolay bir alternatif oluşturmuşlardır. Bu durum ise, ötekileştirmeyi tetikleyen en önemli konu olarak yerel ilişkilerde yansımaları bulmuştur.

Kentteki huzurun ve ahengin bozulmasının en kolay ve tehlikeli yolu olan ötekileştirme, taraflar arasında sınırsız bir gerginliği tetikler. Bu gerginliğin oluşmasında payı olan kamu politikası yapıcılarının yeterli sorumluluğu almaması ise kente karşı işlenen suçun temelini oluşturabilir. Kent yönetiminde politika yapıcılar ve uygulayıcılardan çözüm önerisi bekleyen kentliler, bu çözüm önerisi ve politikaları bulamadıkları ortamda kaosu içerisine sürüklenebilir. Doğası gereği yaşayan kent antitesi, bu çözümsüz ve politikasız alanlarda şüphesiz ki gerilimlere ve parçalanmalara maruz kalabilir. Gerilimler ve parçalanmalar mekânda ayrışma, mekâna ait yer duygusu ve bağlılığının aşınması ve yersizlik pencerelerinden okunabilir. Tüm bu sonuçları açısından kentte mülteci ve göçmenlerin ötekileştirilmesine neden olacak politikasızlık kente karşı işlenecek ciddi bir suçtur.

Sonuç: Kamu Politikasını Kentsel Kurgulayarak Göçü Yerelde Yönetmek

Bu çalışma, kente karşı işlenen bir suç olarak kamu politikası yoksunluğunu Türkiye'deki kentsel mekânda mültecilik deneyimi ve ötekileştirme ekseninde tartışmayı amaçlamaktaydı. Bu amaca matuf olarak kentin biyolojik bir varlık olarak ele alınması duruşumuzu, ötekileştirmenin oluşum pratiklerini, kentle kurulan bağ ve ilişkiyi ve kamu politikasının bu alandaki önemini buraya kadar anlatmaya çalıştık. Sonuç kısmında ise, kamu politikasının yerelde nasıl kurgulanması gerektiğine ilişkin birkaç düşüncüyü bir araya getirerek gelecek çalışmalara ve okuyuculara bazı sorunsallar bırakmayı amaçlıyoruz.

Kentsel mekânda kamu politikasının işlevselleştirilmesi için yerel demokrasinin uygulama araçlarından müteşekkil birçok mekanizma bulunmaktadır. Yerel yönetimlerin meclisleri, kent konseyleri, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer kamu kurumlarının dahil olduğu koordinasyon toplantıları ile halk buluşmaları bunlardan birkaçıdır. Teknolojinin yayılım ve kullanım hızının arttığı son on yılda kamu politikasında vatandaşların doğrudan katılımı için de birçok mekanizma

kullanılabilir hale geldi. Çevrimiçi anketler, toplantılar ve geri bildirim mekanizmaları ile hemşeriler, bugün kentsel politikalara anında dahil olabiliyor veya tepki gösterebiliyorken bu imkânlardan faydalanmayarak kentsel gerilimlerin önüne geçmemek, yerel ölçekte kamu politikası üretimi ve uygulamasından sorumlu tüm birimlerin kente karşı işlediği önemli bir kusur olarak görülmeli ve ele alınmalıdır.

Mültecilik özelinde kentsel kamu politikası, yerelde ötekileştirmenin engellenmesi için ne yapabilir? Elbette ki burada kapsamlı bir kamu politikası önerisi yapmak imkânı bulunmayacaktır. Ancak temel yapıtaşları ile yol gösterici bazı noktalara değinmek, okuyuculara ve politika yapıcılara sorgulayıcı bir imkân sağlayabilecektir. Kamu politikasının temel güdülenme noktası olarak toplumsal sorunların önlenmesi veya çözüm sağlanması konusunda göç, çok boyutlu yapısı sebebiyle katmanlı bir kamu politikası gerektirecektir. Bu katmanların muhakkak ki ulusal ve yerel kamu politikaları arasında uyumu da temsil etmesi gerekmektedir. Ulusal kamu politikasında göçe ilişkin düzenlemelerde eksiklik bulunması durumunda ise, yerel kamu politikası yapıcılar, yetkileri ve hukukun elverdiği ölçüde yerel sorunların engellenmesi, toplumsal kabul ve uyumun sağlanması, göçmenlerin hayat şartlarının insani seviyede sağlanabilmesi ve kamu huzuru ve güvenliği açısından kamu politikası üretimine başlamalıdır.

Kentsel kamu politikasının mültecilik alanındaki öncelikleri, mültecilerin mekânsal olarak getto biçiminde ayrışmasını engelleyici ve bütünleşmeye yönlendirici mekânsal planlama ile başlamalıdır. Bununla birlikte ulusal politikalarla birlikte hareket edici şekilde veya ulusal politikanın yokluğunda yerel dinamikleri dikkate alacak şekilde iş gücü piyasalarına ilişkin politika belirlenmelidir. İş gücü açığı olan alanlar tespit edilmeli ve yönlendirmeler bu alanlarda yoğunlaşmalıdır. İş verenler ve yerel halk ile istişareli olarak yerel ekonomiye entegrasyon süreci yönetilmelidir. Tüm süreçte yerel halk kamu politikasını yapan otoriteler tarafından şeffaf şekilde bilgilendirilmeli ve dezenformasyonun önüne geçilmeli, ekonomik kaygılar, güvenlik ve bu konulara ilişkin yanlış/doğru olmayan bilgilerin yerel ölçekte yayılması sebebiyle meydana gelecek ötekileştirme pratiklerinin önüne geçilmelidir. Bu sebeple süreç tüm yerel kamu otoritelerinin, halkın ve özellikle de yerel basının bütüncül yaklaşımıyla gerçekleştirilmelidir. Ancak bu hususları dikkate alan bir yerel kamu politikası deneyimi, kentte göçmenlerin ötekileştirilmesini engelleyici pratiklere dönüşebilecektir. Bu kapsamda ileriki çalışmalar ve politika yapıcılar, göç özelinde kentsel kamu politikası yapım pratiklerine odaklanan detaylı kamu politikası analizi çalışmalarını ele almalıdırlar ki, kente karşı suçlardan kamu politikasının

yoksunluğunun önüne geçilebilir. Bununla birlikte ileriki çalışmalarda kent hakkı kavramı üzerinden mültecilerin kent hakkı olup olmadığı ve bunun karşısında yerel halkın kent hakkına mültecilerin etkisi detaylı bir şekilde ele alınabilir.

Etik Beyan: Bu çalışmanın etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar arasında yer aldığını beyan ederim. Aksi bir durumun tespiti halinde Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarına aittir.

Yazar Katkı Beyanı: Yazar çalışmayı tek başına hazırladığını beyan etmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

İntihal Beyanı: Turnitin yazılımıyla makalenin benzerlik taraması yapılmıştır.

Teşekkür (Varsa): Çalışmanın geliştirilmesinde yapıcı eleştirileri ve önerileri ile katkı sağlayan anonim hakemlere emekleri ve katkıları için teşekkür ederim.

Kaynakça

Akar, S., & Erdoğan, M. M. (2019). Syrian Refugees in Turkey and Integration Problem Ahead. *Journal of International Migration and Integration*, 20(3), 925-940. <https://doi.org/10.1007/s12134-018-0639-0>

Altıntaş, S. (2018). Davetsiz Misafirler: Türkiye'deki Mültecilerin Maduniyet Görünümleri. *İDEALKENT*, 5(14), 252-276.

Altıok, B., & Tosun: (2018). *How to Co-exist? Urban Refugees in Turkey: Prospects and Challenges* (UNESCO Chair on International Migration Policy Brief) [Policy Brief]. Yaşar University. <https://mirekoc.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2018/10/ALTIOK-and-TOSUN-2018-How-to-coexist.pdf>

Baban, F., Ilcan, S., & Rygiel, K. (2017). Syrian refugees in Turkey: Pathways to precarity, differential inclusion, and negotiated citizenship rights. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 43(1), 41-57. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2016.1192996>

Babül, E. M. (2024). Compulsory guesthood, social cohesion, and the politics of hospitality in Turkey. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 30(2), 379-398. <https://doi.org/10.1111/1467-9655.14063>

- Bauman, Z. (2013). *Liquid Life*. John Wiley & Sons.
- Bayırbağ, M. K. (2013). Continuity and Change in Public Policy: Redistribution, Exclusion and State Rescaling in Turkey. *International Journal of Urban and Regional Research*, 37(4), 1123-1146. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12000>
- Bazurli, R. (2019). Local Governments and Social Movements in the 'Refugee Crisis': Milan and Barcelona as 'Cities of Welcome'. *South European Society and Politics*, 24(3), 343-370. <https://doi.org/10.1080/13608746.2019.1637598>
- Bélanger, D., & Saracoglu, C. (2020). The governance of Syrian refugees in Turkey: The state-capital nexus and its discontents. *Mediterranean Politics*, 25(4), 413-432. <https://doi.org/10.1080/13629395.2018.1549785>
- Bélanger, D., & Saraçoğlu, C. (2022). Processes of Wage Theft: The Neoliberal Labor Market and Syrian Refugees in Turkey. İçinde E. Balkan & Z. K. Tonak (Ed.), *Refugees on the Move* (NED-New edition, 1, C. 45: 262-280). Berghahn Books. <https://www.jstor.org/stable/jj.9941332.16>
- Benhabib, S. (2018). *Ötekilerin hakları: Yabancılar, yerliler, vatandaşlar* (B. Akkıyal, Çev.; 4. bs). İletişim Yayınları.
- Betts, A., Memişoğlu, F., & Ali, A. (2021). What Difference do Mayors Make? The Role of Municipal Authorities in Turkey and Lebanon's Response to Syrian Refugees. *Journal of Refugee Studies*, 34(1), 491-519. <https://doi.org/10.1093/jrs/feaa011>
- Boenigk, S., Fisk, R., Kabadayi, S., Alkire, L., Cheung, L., Corus, C., Finsterwalder, J., Kreimer, A. A., Luca, N., Omeira, M., Paul, P., Santos, M. F., & Smidt, N. (2021). Rethinking Service Systems and Public Policy: A Transformative Refugee Service Experience Framework. *Journal of Public Policy & Marketing*, 40(2), 165-183. <https://doi.org/10.1177/0743915620962815>
- Cox, K. R., & Mair, A. (1988). Locality and Community in the Politics of Local Economic Development. *Annals of the Association of American Geographers*, 78(2), 307-325. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8306.1988.tb00209.x>
- Cresswell, T. (2004). *Place: A Short Introduction*. Wiley.
- Danış, D. (2018). *Türkiye'de kent mültecileri ve misafirperverlik*. TESEV.
- Davis, T. (2010). Third Spaces or Heterotopias? Recreating and Negotiating Migrant Identity Using Online Spaces. *Sociology*, 44(4), 661-677. <https://doi.org/10.1177/0038038510369356>
- Demirkol, A. (2022). *Kentlerde Yer Duygusu: Karadeniz Ereğli ve Özelleştirmenin Yerel Etkileri*. İdeal Kent Yayınları.

- Düvell, F. (2014). Turkey's Transition to an Immigration Country: A Paradigm Shift. *Insight Turkey*. <https://www.insightturkey.com/articles/turkeys-transition-to-an-immigration-country-a-paradigm-shift>
- Elias, N., & Scotson, J. L. (1994). *The Established and the Outsiders*. SAGE.
- Fazel, M. (2018). Refugees and the post-migration environment. *BMC Medicine*, 16(1), 164. <https://doi.org/10.1186/s12916-018-1155-y>
- Ferris, E. (2020). Making Sense of Public Policy on Refugee Integration. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 690(1), 200-224. <https://doi.org/10.1177/0002716220941577>
- Foucault, M. (1986). Of Other Spaces (J. Miskowiec, Çev.). *Diacritics*, 16(1), 22-27. <https://doi.org/10.2307/464648>
- GİB. (2025). *Göç İdaresi Başkanlığı Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler*. <https://goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
- Göçoğlu, V., & Göçoğlu, İ. D. (2025). Local potentials for achieving sustainable development goals: Qualitative evidence from local governments in Türkiye. *Local Government Studies*, 51(4), 651-672. <https://doi.org/10.1080/03003930.2024.2380028>
- Gökarıksel, B., & Secor, A. J. (2020). Affective geopolitics: Anxiety, pain, and ethics in the encounter with Syrian refugees in Turkey. *Environment and Planning C: Politics and Space*, 38(7-8), 1237-1255. <https://doi.org/10.1177/2399654418814257>
- Gölcü, A., & Dağlı, A. N. (2017). Haber Söyleminde 'Öteki'yi Aramak: Suriyeli Mülteciler Örneği. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 28, 11-38. <https://doi.org/10.31123/akil.437410>
- Güngördü, F. N., & Bayırbağ, M. K. (2019). Policy and Planning in the Age of Mobilities: Refugees and Urban Planning in Turkey. İçinde Ö. B. Özdemir Sarı: S. Özdemir, & N. Uzun (Ed.), *Urban and Regional Planning in Turkey* (ss. 185-211). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-05773-2_10
- Haines, D. W. (1982). Southeast Asian Refugees in the United States: The Interaction of Kinship and Public Policy. *Anthropological Quarterly*, 55(3), 170-181. <https://doi.org/10.2307/3318026>
- Harvey, D. (2015). *Asi Şehirler: Şehir Hakkından Kentsel Devrime Doğru*. (A. D. Temiz, Çev.). Metis Yayınları.
- Irgil, E. (2022). When the Government Comes to the Neighbourhood: Everyday Regulations and Syrian Refugees' Encounters with Local State Authorities. *Journal of Refugee Studies*, 35(2), 893-909. <https://doi.org/10.1093/jrs/feac008>

- Jubilut, L. L. (2010). Enhancing refugees' integration: New initiatives in Brazil. *Forced Migration Review*, 1(35), 46-47.
- Kale, B. (2017). The Limits of an International Burden-sharing Approach: The Syrian Refugee Protection Crisis and Its Consequences on Turkey's Refugee Policy. *PERCEPTIONS: Journal of International Affairs*, 22(3), 55-84.
- Kale, B., & Erdoğan, M. (2019). The Impact of GCR on Local Governments and Syrian Refugees in Turkey. *International Migration*, 57(6), 224-242. <https://doi.org/10.1111/imig.12658>
- Karaman, N. (2022). Coding Whiteness and Racialization: Living in the Space as an Insider-Outsider. *Journal of International Students*, 12(S2), 124-140. <https://doi.org/10.32674/jis.v12iS2.4336>
- Karmaz, E. (2021). Mekânın gündelik yaşam içinde kurgulanışı: Özne-mekân etkileşim süreci. İçinde S. C. Beritan, E. Haspolat, H. Sağlam, & D. Yıldırım (Ed.), *Mekân düşünmek: Felsefe, politika, mimarlık, sinema* (ss. 67-89). Nika Yayınevi.
- Kaya, A. (2020). Migration as a Leverage Tool in International Relations: Turkey as a Case Study. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 17(68), 21-39. <https://doi.org/10.33458/uidergisi.856870>
- Keleş, R. (2015). *Kent, Kentsel Siyaset ve Çevre Yazıları*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Keleş, R. (2016a). *Kentleşme Politikası* (15. bs). İmge Kitabevi.
- Keleş, R. (2016b). *Şehirciliğin Kuramsal Temelleri*. İdeal Kent Yayınları.
- Kırdım, Ş. E., & Demirkol, A. (2021). Türk göç hukukunu TWAIL üzerinden değerlendirmek: Dünya beş'ten ne kadar büyük? *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1577-1613.
- Kırmızıgül, Ç. M. (2019). Komşudan Yabancıya, Misafirden Mülteciye: Yerel Halkın Gözünden Türkiye'de Mülteciler. *Nüfusbilim Dergisi*, 41(1), 84-102.
- Kirisci, K. (2003, Kasım 1). *Turkey: A Transformation from Emigration to Immigration*. Migrationpolicy.Org. <https://www.migrationpolicy.org/article/turkey-transformation-emigration-immigration>
- Knight, K. T. (2017). Placeless places: Resolving the paradox of Foucault's heterotopia. *Textual Practice*, 31(1), 141-158. <https://doi.org/10.1080/0950236X.2016.1156151>
- Koca, B. T. (2015). Deconstructing Turkey's "Open Door" Policy towards Refugees from Syria. *Migration Letters*, 12(3), 209-225.

- Küfeoğlu, S. (2022). SDG-11: Sustainable Cities and Communities. İçinde S. Küfeoğlu (Ed.), *Emerging Technologies: Value Creation for Sustainable Development* (ss. 385-408). Springer International Publishing.
https://doi.org/10.1007/978-3-031-07127-0_13
- Lefebvre, H. (2015). *Şehir Hakkı*. (I. Ergüden, Çev.) Sel Yayıncılık.
- Lowndes, V., & Polat, R. K. (2022). How do local actors interpret, enact and contest policy? An analysis of local government responses to meeting the needs of Syrian refugees in Turkey. *Local Government Studies*, 48(3), 546-569.
<https://doi.org/10.1080/03003930.2020.1825386>
- Lukasiewicz, K., Oren, T., & Tripathi: (2023). Local welfare system response to refugees: Between innovations, efficiency, and creating unequal opportunities. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 49(1), 350-370.
<https://doi.org/10.1080/1369183X.2021.1905506>
- Mackenney, R. (1989). *The city-state: 1500-1700*. Humanities Press International.
- Olga, L. (2013). A Border within a Border: The Migrants' Squatter Settlement in Patras as a Heterotopia. *Journal of Borderlands Studies*, 28(1), 1-13.
<https://doi.org/10.1080/08865655.2012.751731>
- Oliver, C., Dekker, R., Geuijen, K., & Broadhead, J. (2020). Innovative strategies for the reception of asylum seekers and refugees in European cities: Multi-level governance, multi-sector urban networks and local engagement. *Comparative Migration Studies*, 8(1), 30. <https://doi.org/10.1186/s40878-020-00189-y>
- Oner, A. C., Durmaz-Drinkwater, B., & Grant, R. J. (2021). Precarity of refugees: The case of Basmane-İzmir, Turkey. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 47(20), 4651-4670. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2020.1732591>
- Oomen, B. (2021). *Chapter 19: Cities, refugees and migration*. Edward Elgar.
- Penbecioğlu Savran, S., & Demirkol, A. (Ed.). (2024). *Dış göçün odağında Türkiye kentleri: Kuram, uygulama ve mekânın değişimi*. İdeal Kent Yayınları.
- Relph, E. C. (1976). *Place and Placelessness*. Pion.
- Relph, E. (2015). *Sense of Place: an Overview*. <http://www.placeness.com/sense-of-place-an-overview/> (28.08.2025).
- Sanyal, R. (2012). Refugees and the City: An Urban Discussion. *Geography Compass*, 6(11), 633-644. <https://doi.org/10.1111/gec3.12010>
- Saraçoğlu, C., & Bélanger, D. (2018). Mekan, Yer ve Şehir: Türkiye'de Suriyeli Karşıtlığının Kentteki Görünümleri. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 16(62), 46-73.

- Saraçoğlu, C., & Bélanger, D. (2019). Türkiye'deki Suriyeli Mülteci İşçileri Konumlandırmak: Mekânsal Ayar, Sermaye ve Devlet. *Praksis*, 51, 159-179.
- Saraçoğlu, C., & Bélanger, D. (2021). Governance through discipline in the neighbourhood: Syrian refugees and Turkish citizens in urban life. *Canadian Geographies / Géographies Canadiennes*, 65(4), 463-475.
<https://doi.org/10.1111/cag.12704>
- Sarıoğlu, G. (2019). İstanbul Esenyurt'taki Suriyelilere İlişkin Medya Analizi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(1), 192-211.
<https://doi.org/10.33712/mana.512330>
- Savran, S., & Sat, N. A. (2019). Ankara'da Suriyeli Göçmenlerin Yer Seçimi Tercihlerinin İncelenmesi ve Bir Etnik Kentsel Adacık Örneği Olarak Önder, Ulubey, Alemdağ Mahalleleri. *Journal of Ankara Studies / Ankara Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 283-302. <https://doi.org/10.5505/jas.2019.33154>
- Seamon, D., & Sowers, J. (2008). Place and Placelessness (1976): Edward Relph. *Key Texts in Human Geography*. Sage. <https://doi.org/10.4135/9781446213742.n6>
- Seethaler-Wari: (2018). Urban Planning for the Integration of Refugees: The Importance of Local Factors. *Urban Planning*, 3(4), 141-155.
<https://doi.org/10.17645/up.v3i4.1696>
- Sibley, D. (1995). *Geographies of exclusion: Society and difference in the West*. Routledge.
- Smith, K. B., & Larimer, C. W. (2018). *The public policy theory primer* (Third edition). Routledge.
- Stokols, N., & Shumaker: (1981). *People in places: A transactional view of settings*.
- Şengül, H. T. (2009). *Kentsel çelişki ve siyaset: Kapitalist kentleşme süreçlerinin eleştirisi*. İmge Kitabevi.
- Şiriner Önver, M., Kanbak, A., & Pınarcıoğlu Ocakhan, N. Ş. (2022). Examination of Metropolitan Municipalities in Turkey with Urban Refugees. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 5(2), 147-156. <https://doi.org/10.29228/cudes.66988>
- Toruńczyk-Ruiz, S., Cárdenas, D., & Verkuyten, M. (2024). Born a local or living like one: Understandings of local belonging and outgroup attitudes. *Current Research in Ecological and Social Psychology*, 6, 100199.
<https://doi.org/10.1016/j.cresp.2024.100199>
- Tuan, Y.-F. (1972). *Topophilia: A Study of Environmental Perception : Attitudes and Values*. Department of Geography, University of Minnesota.

- Tuan, Y.-F. (1975). Place: An Experiential Perspective. *Geographical Review*, 65(2), 151-165. <https://doi.org/10.2307/213970>
- Tuan, Y.-F. (1977). *Space and Place: The Perspective of Experience*. E. Arnold.
- Tuan, Y.-F. (1979). Space and Place: Humanistic Perspective. İçinde S. Gale & G. Olsson (Ed.), *Philosophy in Geography* (ss. 387-427). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-94-009-9394-5_19
- Tumen, S. (2023). *The case of Syrian refugees in Türkiye: Successes, challenges, and lessons learned* (World Development Report 2023: Migrants, Refugees, and Societies). World Bank. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/a007833298df4b9c3735602711dd9289-0050062023/original/WDR2023-Turkey-case-study-FORMATTED.pdf>
- Tümtaş, M. S. (2018). Toplumsal Dışlanmadan Vatandaşlık Tartışmalarına Suriyeli Kent Mültecileri. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 18(37), 26-47. <https://doi.org/10.25294/auibfd.420796>
- Ulubay, S., & Önal, F. (2022). Göç tartışmaları bağlamında yabancılaşmanın kaynağı olarak mekân. *Megaron*, 17(2), 264-273. <https://doi.org/10.14744/MEGARON.2022.97957>
- UNDP Türkiye. (2024). *Anasayfa*. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar. <https://www.kureselamaclar.org/>
- Young, I. M. (1990). *Justice and the Politics of Difference*. Princeton University Press.

Extended Abstract

Exclusion of Refugees in Urban Areas: Is the Lack of Public Policy an Offense Against the City?

Urban areas are both key to the solution and, *per se*, the problem in terms of exclusion and integration issues. In this case, what is the city's place within these two roles? To address the primary question, this paper presents research that challenges public policy and refugee exclusion in the absence of urban public policy. Within this framework, the study aims to determine whether the lack of public policy that leads to exclusionary practices in urban areas can be a crime against the city.

On the one hand, urban places can be subjected to socio-spatial tensions when they are considered *habitus*, which represents the presence of heterogeneous groups. Therefore, urban is a spatial experience that lives, develop, and can be

felt through physical and cognitive senses. Hence, both integrative and divisive impacts of urban places, which are in continuum with their living species, can be observed in different practices. On the other hand, public policy, through its development and evolving scope, now encompasses topics ranging from the environment to resilience. Notably, following the United Nations' (UN) announcement in 2015 regarding the Sustainable Development Goals (SDGs) and the Global Compact on Refugees, signed in 2018, the importance of not only physical resilience but also social resilience gained attention, drawing the attention of local governments. One of the 17 SDGs, SDG-11, highlights the significance of population and local democracy while conceptualizing the aim of Sustainable Cities and Communities. Accordingly, SDG 10 emphasizes the implementation of effective migration policies to reduce inequality. Urban places and resilient cities, which can evolve in line with social development, have exemplified that it is not only the infrastructure but also a sociological institutionalization strength that is needed in the case of Türkiye, which has been the victim of reactive migration policies in the 21st century.

The urban refugee experience in Türkiye, as a field of public policy that highlights the lack of planning and its consequences, has evolved into a refugee protection crisis. However, within this unplanned protection crisis, it has remained unclear who would be protected against whom and what. The societal unrest that started in 2011 in urban places, with the increasing refugee hosting quota of Türkiye, reached a point where economic consequences and impacts of refugees, nationalist objections, and anti-refugee sentiments have been harshly vocalized in the country.

In urban spaces, several local democracy tools and mechanisms exist for shaping public policy. Meetings of local government councils, city councils, non-governmental organizations, universities, and other public institutions are one way to help exercise local democracy. Particularly, with the increasing use of information technology, direct citizen participation has become a valuable mechanism for shaping public policy. Through online surveys, meetings, and feedback systems, today, cities' inhabitants can participate in public policy-making processes and vocalize their ideas. However, not using these tools and not attempting to prevent urban clashes between refugees and host communities should be elaborated in a manner that holds the responsible public policymakers accountable.

Under these circumstances, what can urban public policy do to prevent local exclusion in the case of urban refugees? Of course, this research does not aim

to propose an extended public policy to resolve these tensions; its goal is to provide a critical understanding for readers and policymakers that can inform practices in urban refugee contexts and address exclusionary practices. Public policy primarily seeks precautionary applications or solutions to social issues. However, in the case of migration, the overlapping nature of the issue requires a multilayered public policy approach. These layers, indeed, should represent harmony between local and national policies. In cases of deficiencies in national migration policies, local authorities should take responsibility for developing public policies to ensure social acceptance and harmonization between refugees and host communities, provide humanitarian assistance to refugees, and maintain public peace and security within their legislative authority.

The priorities of urban public policy should begin with the spatial exclusion of refugees through ghettoization and directing the inclusionary practices in spatial planning. In line with this, policies should address the local economy and labor market integration in accordance with national policies. Alternatively, in the absence of national economic integration policies, local policymakers should adopt measures to create an economic environment that fosters just participation. These policies should determine the fields that need employment and direct refugees to participate in these economic sectors. All these policy-making processes should be held in accordance with local communities and employers. The informative actions throughout the policy-making process are, therefore, prominent factors. To achieve this, transparency in policy-making and the prevention of disinformation are also crucial. For this reason, the process should be carried out with the holistic approach of all local public authorities, the public, and especially the local media. Only a local public policy experience that takes these issues into account can turn into practices that prevent the exclusion of refugees in the city. In this context, future studies and policymakers should conduct detailed public policy analysis studies focusing on urban public policy-making practices specific to migration, so that the absence of public policy in response to crimes against the city can be prevented.